

LIBRARY

MAR 04 1987

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRAŠTIS⁶⁶
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXVII Nr. 4

KETVIRTADIENIS, VASARIO (FEBRUARY) 19, 1987

KAINA 25 c.

Kasdien

Liaudis tebekomentuoja
Pradedama peštis "contras"
Čikagos mero rinkimai
Į mokslą durys uždarytos

Liaudis tebekomentuoja, kad prez. Reaganas duodamas šalies pranešimą (State of the Union) kongresui nieko naujo nepasakė, o tik, koks jis buvo, tokiu bus ir toliau, kaip rėmė Nikaragvos "contras", taip rems, kaip ruošiasi "žvaigždžių karams", taip ruošis, kaip didino karo reikalams išlaidas, taip didins, kaip siaurino socialias programas, taip siaurins...

Jeigu kas naujo šiame jo pranešime buvo, tai kad ir jis pripažino, jog valstybės biudžeto deficitas yra "žiaurus", bet kas labiausia jaudina liaudį, pavyzdžiui, kokia makalienė yra su Irangates aferos pinigais, pervestais "contras", prezidentas gražiai nutylėjo.

* * *

Atrodo nebeilgai prezidentas Nikaragvos "contras" lygins su Amerikos demokratijos tėvais bei vadins kovotojais už laisvę. Netgi Baltųjų rūmų leitenantai suserime, kad ten pas tuos "contras" prasidėjo sujimas. Žinoma, dar sunku pasakyti, bet labai galimas daktas, nepasidalina Irangates ir iš privatiškų antikomunistų gautais pinigais.

Kad ir pavyktų juos, pradėjusius savitarpyje nesutikti, suklijuoti į vienybę, vistiek prez. Reagano antikomunistinei Centro Amerikoje politikai anksčiau ar vėliau iš jų būtų tik didelis pišš... Armijos generolas Paul Gorman anadien kongresiniam komitetui tiesmukai pasakė, kad ir pavyktų "contras" apvienyti, bet jie vistiek būtų bejėgiai prieš sandinistų militarinę jėgą.

* * *

Balandžio mėnesį Čikagoje vyks miesto mero rinkimai. Rasistai suserime, kad juodaodis Harold Washington nebūtų perinktas. 1983 metais prieš jį skubiai buvo išstatę respublikoną Eptoną, už kurį demokratų balsavo daug daugiau negu Čikagoje yra respublikonų. Tačiau Washingtonas demokratų balotu išėjo laimėtoju, apstulbindamas vienos ir antros partijos rasistus.

Siemet prieš Washingtoną šturmuoja net pats Čikagos demokratų pirmininkas Edward Vrdolyak ir Cook County asesorius Thomas Hynes. Buvusi merė Jane Byrne, bet jai laimėti demokratų partijos kandidatūra pirminiais rinkimais, daugiau kaip iliuzija. Nors ir

Savito lietuvių liaudies meno koncertais, jaunatvišku entuziasmu, aukšta atlikimo kultūra pagarsėjo Vilniaus V. Kapsuko universiteto folklorinis ansamblis "Ratilio", kuriam jau dešimt metų vadovauja Zita Kelmickaitė. Studentai koncertavo beveik visuose respublikos rajonuose, Maskvoje, Leningrade, dalyvavo folklorinių ansamblių festivaliuose Bulgarijoje ir Prancūzijoje. Platus ansamblio repertuaras — dainos ir šokiai iš visu Lietuvos kampelių.

Ansamblis "Ratilio" senuosiuose universiteto rūmuose.

V. Usinavičiaus nuotrauka

STUDENTAMS — APIE EMIGRACIJĄ

Lietuvos universiteto istorijoje emigracijos tema neturi atskiros pastovios vietos, neišugdyta jos dėstymo tradicija.

Kai kas išeivijoje gali sakyti, jog tai specialus jos vaidmens ignoravimas. Bet taip nėra. Jau prieš Antrąjį pasaulinį karą lietuvių emigracijos istorija siekė daugiau kaip pusimtį metų, buvo turtinga įvykių, reiškinių ir asmenybių, o tokio privalomo savarankiško kurso Lietuvos universitete nebuvo. Tiesa, mėgino skaityti paskaitų apie išeiviją prof. M. Biržiška. Atskirus rašytojus, gyvenusius Amerikoje, savo paskaitose aptarinėjo J. Tumas-Vaižgantas.

Tačiau dėl to, kad išeivijos te-

išmoko ispanų kalbą, prisivilioti ispano-amerikiečius, bet šie tik šaipos iš jos.

* * *

Amerikoje bedarbių ir nepilną laiką dirbančių yra daugiau daip 20 milijonų, skurdžių armijoje yra daugiau kaip 30 milijonų, be to, daugiau kaip kita tiek yra mažaalgii. Visu jų vaikams į aukštesnį mokslą durys uždarytos.

Uždarytos ne tik į privatiškus universitetus ir kolegijas, kur už mokslą per metus reikia mokėti tūkstančiai dolerių, uždarytos netgi į valdžios aukštąsias mokyklas, kaip pavyzdžiui į Illinois universitetą, kur per metus už mokslą irgi reikia mokėti \$1,618.

Beturėjų vaikams Amerikoje pasiekti aukštąjį mokslą, reikia, kad jie būtų gimę po laimingą žvaigždę.

S. J. Jokubka

ma aukštojo mokslo sistemoje neužėmė atskiros vietos, gali būti ir kita priežastis: skirtingai nuo išeivijos, kuriai jos veikla atrodo reikšmingiausia visos tautos gyvenime, tuo labiau aukštos kvalifikacijos specialistų rušime, žmonės paprasčiausiai nejučia emigracijos, jos įtakų ar poreikių ją žinoti. Juk daugumoje Lietuvos gyvenimo sričių niekas nesikeičia nuo to, veikia ką nors ar neveikia išeivijos antitarybiniai politikai ir jų įtakoje tautiečiai. Žodžiu, priežastys labai gyvenimiškos. Iš kitos pusės, pačiai emigracinei inteligentijai ir jaunimui bendravimas su universitetu yra labai svarbus, bet jis taip pat neturi įtakos pačiai aukštosios mokyklos pedagoginei-mokslinei veiklai. Visai nesunku įsitikinti, jog absoliučiai daugumai studentų ir dėstytojų, išskyrus atskirus žmones, interesas žinoti išeiviją yra gana ribotas.

Tačiau atskiros katedros rūpinasi, jog vis dėlto studentai gautų pagrindines žinias apie lietuvių išeiviją. Dar 1973 m. lietuvių literatūros katedra įtraukė į V kurso lituanistų (literatūros specialybės) programas emigracinės literatūros specialybės specialų kursą. Po to dvejus metus paskaitos šia tema skaitytos IV kurso studentams. Vėliau šis kursas nutrūko.

Žurnalistikos studentai yra supažindinami su senosios išeivijos spauda iki 1940 m., doc. B. Raguo-tis yra paruošęs apie ją ir specialų leidinį studentams. 1985 metais, paskutinį semestrą, lietuvių literatūros ir kalbos specialybių studentai klausė specialaus kurso apie emigracinę literatūrą. Specialus kursas diplomantams tęsiamas ir šiais mokslo metais. Su emigracine spauda ir literatūra supažindi-

Trumpai

° Kuboje per dešimt metų padrigubėjo universitetuose studijuojančių studentų. Jeigu 1976 metais jų buvo netoli 27 tūkstančiai praėjusiais metais buvo daugiau kaip 81 tūkstantis.

° Tolymuose Rytuose tarybiniame Khaborovsko mieste laivų statytojai du laivu pavadino Kinijos herojų Sun Yat-sen ir Chu Teh vardais. Tai rodo, kad TSRS ir Kinijos santykiai gerėja.

° Aštuoni milijonai Amerikoje senelių gyvena apleisti, daugiausia vargo slegiamos senutės moterys. Jos turi verstis vienos pačios kaip išmano.

° Tarptautinis Europos saugumo komitetas kritikavo JAV, kad neprisideda prie TSRS branduolinių sprogdimų moratoriumo.

° JAV Otis Engineering kompanija plačia prekybą su TSRS. Siemet numato Tarybų Sąjungai parduoti keltuvų už \$400 milijonų, kitais metais šimtu milijonų daugiau.

° Honduro profsąjungų federacija reikalauja, kad iš Honduro būtų pašalintos JAV karinės dalys, ir kad JAV nesikištų šalies vidaus reikalus.

° Kuba netoli krantų Atlanto vandenynse pradės grežti naftos paieškos šulinius. Jai padės TSRS technikai ir inžinieriai.

° Nuo 1981 metų iki dabar Nikaragvoje gavo politinį prieglobstį 22,000 salvadoriečių ir 500 guatamaliečių.

° Čikagoje gyvena apie 235,000 ispano-amerikiečių, galinčių balsuoti kaip piliečiai, bet užsiregistravusių balsuoti tėra 103,000.

nami ir trečiojo kurso žurnalistai. Studentams privalomos gauti išskaitos. Jie supažindinami su išeivijos ir jos kultūros istorija, su literatūros raida ir atskirais žanrais. Lituanistams, pavyzdžiui, atskiros paskaitos skaitomos apie V. Krėvės „Dangaus ir žemės sūnūs“, apie A. Skėmos kūrybą, apie išeiviosios poezijos generacijas, literatūrinę spaudą, kultūrinių ryšių tarp krašto ir išeivijos raidą, apie senosios emigracijos indėlį į lietuvių kultūrą ir kt. Žodžiu, besidomintiems šia tema studentams pateikiamas ne tik bendras emigracijos ir jos kultūros supratimas, bet taip pat pristatomi atskiri reiškiniai, rašytojai ir knygos.

Čikagoje veikia speciali lituanistikos katedra. Įdomu, kokią vietą jos moksliniame ir pedagoginiame darbe užima pačios emigracijos istorijos kursas ir jos tyrinėjimas?

Kazys Vilnietis

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday,
by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$15.00; Chicago \$17.00;
Canada, and other foreign countries — \$20.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS—3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-782)

Ką parodė JT Generalinės Asamblėjos sesija

Praėjusioje Jungtinių Tautų generalinėje sesijoje iš svarstyto klausimų daugiau kaip pusė lietuvių taikos, nusiginklavimo ir saugumo problemas. Ir tai neatsitiktinai.

Nėra šiandien svarbesnio klausimo už taikos išsaugojimą mūsų planetoje.

Sesija parodė, kad dabartinė įtampa ir pavojinga situacija pasaulyje diktuoja būtinumą imtis bendrų veiksmų, kad užkurtų kelią branduolinei grėsmei Žemėje, užtikrinus visoms valstybėms patikimą saugumą. Neatsitiktinai didžiają balsų daugumą buvo priimta rezoliucija, raginanti visų pasaulio valstybių vadovus, turinčius branduolinį ginklą, nedelsiant nutraukti jų bandymus ir sudaryti atitinkamą sutartį šiuo klausimu. Šiame kontekste tvirtai nuskambėjo Tarybų Sąjungos paskelbtas daugiau kaip prieš 16 mėnesių vienšališkas visų branduolinių sprogimų moratoriumas. Sesijos dalyviai paragino Jungtines Amerikos valstijas prisijungti prie šio moratoriumo ir tuo pačiu žengti svarbų žingsnį keliu į branduolinių nusiginklavimą. Deja, kaip rodo įvykiai, Baltųjų rūmų administracija aiškiai ignoruoja pasaulio plačiosios visuomenės balsą ir toliau.

Generalinė Asamblėja ypač ryžtingai stoji prieš ginklavimosi varžybų perkėlimą į kosmosą, prieš branduolinio ginklo dislokavimą. Didžioji dauguma sesijos delegatų gerai supranta, kad Jungtinių Amerikos Valstijų plačiai propaguojami "žvaigždžių karų" planai yra pagrindinė kliūtis, trukdanti susitarti dėl branduolinio ginklo likvidavimo Žemėje. Tai, beje, patvirtino ir Reikjavike vykęs Tarybų Sąjungos ir Jungtinių valstijų vadovų susitikimas.

Kosminio ginklavimosi varžyboms Tarybų Sąjunga priešpastatė realią alternatyvą — taikų kosmoso išsavinimą, grindžiamą visų valstybių bendradarbiavimu visuotinės gerovės klestėjimo varden. Šis konstruktyvus pasiūlymas susilaukė daugumos sesijos delegatų tvirto pritarimo. Svarbiu sesijos nutarimu reikia laikyti jos raginimą uždrausti kurti ir gaminti naujų rūšių masinio naikinimo ginklą ir naują tokio ginklo sistemą. Priimtos rezoliucijos projekte pabrėžiama, kad svarbu užkirsti kelią mokslinės-techninės pažangos panaudojimui tikslais prieštaraujančiais žmonių interesams. Prieš šį dokumentą, kurį svarstymui Generalinės Asamblėjos sesijai pateikė grupė socialistinių ir neprisijungusių valstybių, balsavo JAV. Jungtinių Tautų generalinės asamblėjos 41-oji sesija pademonstravo, jog visame pasaulyje vis geriau suprantama, kad žmonijai iškilio realus branduolinio ginklo pavojus ir tai reikalauja naujo politinio mąstymo, realistinio ir atsakingo požiūrio į tarptautinių problemų sprendimą.

Jeigu nebus surastas aferos "atpirkimo ožys"

Nors masinė informacija pritilo, bet žmonės dar tebediskutuoja, tebešneka apie Irangate aferą ir daro savas išvadas, kad respublikonų administracijos viršūnėse būta tikros makalienės ir aferai iškilus į viešumą prezidentas susipainiojo kaip viščiukas siuluose. Išties, viešosios nuomonės tyrinėtojų duomenimis, ši afera prezidentą tiek nušpicavo, kad iš aštuonių amerikiečių tik vienas betiki prezidentu, o kai kurie jį vadina stačiai melagiu. Ar jis melagis ar nemelagis, ne mūsų reikalas spręsti, bet faktas yra faktas, kad užsidaręs Baltųjų rūmų rūsyje su savo patikėtiniais šalies prestyžiui, anot žmonių posakio, privirė košės.

Faktinai, už visa tai turėtų būti kaltas prezidentas kaip valdžios galva, kaip atsakingas už šalies vidaus bei užsienio politiką bei kitokius ėjimus. Tačiau antra vertus, ne jis vienas visa tai darė. Daugiau ar mažiau drauge su juo tą darė buvęs nacionalio saugumo reikalams patarėjas John Pointexter, jo padėjėjas leitenantas Oliver North, CIA direktorius William Casey ir kai kurie kiti prezidento leitenantai. Komunistų generalinis sekretorius Gus Hall juos pavadino slapta prezidentine junta, susidedančia iš fanatikų antikomunistų, kuriems tikslas pateisina priemones.

Kaip informuoja spauda, televizijas ir radijas, ir kai kurie jie patys priešakyje su prezidentu, jų tikslas buvo — pardavinėjant slapta Iranui ginklus įvairyti tos teroristinės šalies valdžioje kylį ir kai numirs Ajatola prisivilioti tą šalį į savo politinį bučių. Be to, iš uždarbčio pardavinėjant ginklus remti Nikaragvos "contras", nežiūrint kad tai yra prieš įstatymus ir prieš Amerikos demokratiją apeiti kongresą. Prie to visko dar sako, jog norėję išlaisvinti Libane pagrobtus amerikiečius.

Baltųjų rūmų rūsyje slaptos prezidentinės jutos sugalvota ši aferą apstulbino ne tik Amerikos liaudį, o ir sąjungininkus, kurie primygtinai buvo įtikinami, kad su teroristais, imtinai ir su Iranu, nieko bendra neturėtų. Neperetai komunistų sekretorius Gus Hall sako, jog šios aferos sprogimas sudrebino pasaulį daug labiau negu Černobilis bei Čalendžerio nelaimė.

2

PERŽENGUS NAUJŲ METŲ SLENKSTĮ

Yra senovinė graviūra, įdomia vaizduojanti žmogaus smalsumą antai jis priėjo Žemės kraštą ir žvilgtelėjo, kas dedasi už dangaus skliauto. Ir išvydo smalsuolis, kurį dieną padėtos žvaigždės, kaip išsisi Mėnulis, kaip sutvarkyta visa dangaus mechanika.

Tas amžinas žmogaus susidomėjimas natūralus ir suprantamas. Jei jis nebūtų smalsavęs, kas dedasi už savo kiemo, už savo miesto, už savo planetos vartų, tai niekad nebūtų jų nei pravėręs, nei sukūręs pasaulį tokį, koks jis dabar yra. Todėl ir šiomis dienomis pasaulyje vieni sklaido horoskopus, kiti prisimena senovinius įvykius, kurie leistų padaryti šokias tokias išvadas apie ateitį.

Lietuvos žmogui nėra reikalo iš dangaus ženklų spėlioti, kokie bus 1987-ieji metai. Žinomos pagrindinės šalies ekonominės ir socialinės plėtotės gairės kiekvienoje darbo vietoje, ieškoma būdų, kaip dirbti geriau, kad pasakytume: šiemet sėkmė ir laimė lydės darbštų, sąžiningą žmogų.

Prasideda darbo užmokesčio sistemos reformavimas. Lietuvoje ši reforma palies apie 850 tūkstančių žmonių. Svarbiausias jos tikslas — pasiekti, kad kiekvienas žmogus už našesnį ir kokybiškesnį darbą gautų didesnę atlyginimą.

Tikriausiai nebus didelė naujiena ir kita žinia: šiemet Lietuvoje turėsime daug įkurtuvių. Daug lėšų skiriama ne tik butams, mokykloms ir vaikų įstaigoms, bet ir kultūros, sveikatos apsaugos objektams statyti. Jei domina konkretūs adresai, galime nurodyti, kad duris atvers nauji kultūros namai Utenoje ir Plungėje, kino teatras Šventojoje, M. K. Čiurlionio muziejaus pastatas Kaune, ligoninės Kalvarijoje, Kapsuke, Rokiškyje, Ukmergėje, gimdymo namai Šiauliuose, Tauragėje, ambulatorijos

devyniose kaimo vietovėse... Visus objektus ir išvardinti sunku. Šios statybos liudija apie dėmesį žmogaus buičiai, jo sveikatai, laisvalaikiui, apie tai, kad darbo žmogaus gerovė — nuolatinis socialistinės valstybės rūpestis.

Antanas Vienuolis kadaise rašė apie kaimo šviesuolį astronomą Šmukštara, kuris žinojo žvaigždžių kelius danguje. Tai buvo sava galva, sava kaimiška išmintingaugelį pasaulio paslapčių prapertęs žmogus — savo laikų švyturys. Šiandien iš atokiausios Lietuvos kaimo gyventojui spauda, radijas ir televizija atneša žinių iš viso pasaulio tiesiai į trobą. Tačiau ir dabar visur labai reikalingas išradingas, kūrybingas žmogus — savotiškas naujųjų laikų Šmukštara.

Esminiai pokyčiai vyksta tarybinėje visuomenėje, ieškoma būdų spartinti jos plėtotę, geriau tenkinti visų darbo žmonių poreikius. Šiems didžiuliams darbams pati svarbiausia sąlyga — taika.

Kosmonautai, išvydę iš aukštai melsvai žalią mūsų planetą, įstikino ir kitiems pasakė, kad ji nėra nei milžiniška, nei neaprepiama. Iš kosmoso aukštybių ji atrodo tarsi gražus nedidelis kosminis laivas, skriejantis begalinėmis Visatos platybėmis — su visais žemynais, vandenynais, debesų virtinėmis, uraganų spiralėmis, žaibų blyksniais. Tačiau baisesnės jėgos negu uraganai ar žaibai grasina mūsų Žemei — tam nedideliame kosminiam laivui.

Tarybų valstybė, kuriai šiemet sukaks septyniasdešimt, savo vieną pirmųjų dokumentų pavadinimą „Dekretu dėl taikos“. Nuo to meto ligi šiol tebesitęsia jos kova už taiką. Ypač svarbi ši kova dabar, branduolinėje epochoje, kada žmonijai yra tik du keliai — išlikti arba žūti.

Juozas Baužys

Gal būtų buvę laukiami

Kultūros darbuotojo vieta visuomenėje... Tai verčia pamąstyti prisiminus vieną kitą į Vakarus emigravusį Lietuvos kultūrininką. Bėga metai, o jų vardai ryškiau nenušvito. Nejaugi visuomenė liko jiems abejinga? Kai kas, iš išvykusių gyventi į Vakarus, nebuvo visai eiliniai kultūros darbininkai (T. Venclova, J. Jurašas, T. Kondrotas...) Tuo tarpu Vakaruose jie tapo būtent tokiais — leidyklos, teatrai jų nežino ir neskuaba susipažinti. Ar ne todėl paskutinis iš pasitraukusių — rašytojas S. T. Kondrotas — žada kurti... angliškai?

Ar būtų tekę verstis per galvą Lietuvoje?

Tai, sakytume, viena vaizdo pusė. Yra kita, parodanti visuomenės poreikį kultūrai, ir kultūrininko vietą toje visuomenėje. Štai išėjęs visuomeniniame gyvenime žinomo prekybininko J. Karvelio atsiminimų knyga, išėjusi Čikagoje 1979 metais. Jis rašo: „Ne paslaptis, kad ne vienas lietuvis kūrėjas turi šį bei tą vertingą sukaupes rankraščiuose, tik stinga lėšų išleisti. Antrojo kultūros kongreso metu aš kreipiausi į lietuviškąją visuomenę su labai konk-

rečiau pasiūlymu: „Garantuokite man bent tris šimtus pirkėjų, tai rizikuojau išleisti visas knygas“. Tas mano atsišaukimas gražiai nuskambėjo spaudoje. L. Augštys straipsnyje „Vieno asmens kultūrinis įnašas“ (Draugas, 1968 m. gruodžio 21 dieną), minėdamas mano įnašą lietuvių visuomenei, tą patį pakartojo. Bet joks fondas, jokia institucija šio mano pasiūlymo nepirdėjo ar tyčiomis neišgirdo.“

Kas pasikeitė per tą laiką? Nebent tai, kad iš pasitraukusių lietuvių taip karštai, kaip J. Karvelis, niekas nebesišūlo... Vadina, si, yra labai sumenkęs poreikis knypai, lietuviškai kultūrai apskritai. Todėl ir kultūrininko vieta išėjęs yra faktinai pramoginė — šokiai, žaidimai, dainos... Ir tai — geriausiu atveju. Prie šio vidutinybės lygio priartėjo ir paminėtieji kultūrininkai iš Lietuvos. Jie sako, kad taip nėra, bet su kiekviena diena vis aiškėja, kad Lietuvoje jie būtų visa galva praugę save šiandieninius. Ir gal būtų buvę laukiami išėjęs padangėje taip, kaip neseniai apsilankę V. Martinkus, M. Martinaitis ar J. Aputis... S.

Kuom visa tai baigsis, sunku pasakyti. Kongreso investigaciją komitetas, apklašinėja, tyrinėja, ieško aferos siulo galo, bet ar suras, tai jau kitas klausimas. Tačiau aferą žmonės politizuoja. Išiklausius jų, šnekasi, diskutuoja kas darosi valdžios viršūnėse, kokia ji sukta, nepaisanti Amerikos demokratijos, vedanti ją prie prarajos. Jeigu po dvejų metų prezidento rinkimuose ši aferą darys lemiamą efektą, neteks nė truputį nustepti. Amerikos liaudis jos nepamirš, jeigu nebus surastas aferos "atpirkimo ožys".

Vilnis, 1987 m. vasario 19 d.

Kas naujo mūsų Amerikoje

BALANDŽIO 25 VYKS DEMONSTRACIJOS

Eilė profsajungų bažnyčių ir civilinių teisių sąjungų vadovų paskelbė, kad ėmėsi organizuoti visoje šalyje masines demonstracijas, reikalaujančias kongresą pastoti kelią prez. Reagano karinei politikai Centro Amerikoje ir Afrikos Pietuose. Demonstracijos numatomos balandžio 25 dieną. Po atsišaukimo jau pasirašė 17-kos profsajungų vadovų, eilė Romos katalikų bažnyčios vyskupų, protestantų ir žydų religijų dvasininkų. Pagrindinės demonstracijos busia Vašingtone ir San Franciske, kituose miestuose irgi daugtūkstantinės.

Kaip sako, už naują užsienio ir karo politiką koalicijos vykdomasis direktorius David Reed, atėjo laikas veikti, kad būtų baigta politika, privedusi šalį prie Reagano slaptos strategijos.

Kaip sako, už naują užsienio ir karo politiką koalicijos vykdomasis direktorius David Reed, atėjo laikas veikti, kad būtų baigta politika, privedusi šalį prie Reagano slaptos strategijos.

Federalinės valdžios tarnautojų federacijos atstovas Bernard Demzhuk pažymi, kad platus pritarimas organizuoti demonstracijas atspindi liaudies nuotaikas, nesutinkančias su prezidento politika, ypač Centro Amerikoje. Ir, girdi, Iran-contra afera atidarė duris šimtus ir tūkstančius žmonių iškviesti į miestų gatves tarti savo žodį.

San Franciske demonstracijos vienas organizatorių Carl Fenimore spaudos atstovams akcentavo, kad šalį apėmė moralinė ir politinė krizė, ilgiau nebegalima laukti nepareiškus savo prioriteto, ir kad mūsų balsas girdimas.

ARĖŠTAVO BENAMIUS UŽ...

Čikagos-Gary rajono keturi benami, ryšium su Martin Luther King Jr. atminimo minėjimu, įsilaužė į keturių kambarių tuščią valdžios užrakintą namą. Esantį 948 N. Springfield Ave. Policija, žinoma, už įsilaužimą tuoj kaip mat juos areštavo.

Vienas įsilaužėlių, rajono benamių vadovas Otis Thomas pasiaiškino, jog tai buvęs jų protestas. Girdi, rajone tokių tuščių valdžios užrakintų namų esą 103. Juos karo

veteranai turėjo pirkti lengvatomis iš karo Veteranų Administracijos, bet kadangi pablogėjus laikui neapajėgė išsimokėti hipotekų-morgičių, namus iš jų atėmė ir laiko tuščius užrakintus. Kodėl juose negalėtų gyventi benamės šeimos? Štai kodėl įsilaužėm, Thomas pasakė.

Ryšium su Dr. Martin Luther King Jr. atminimo minėjimu tokių protestų, kad iš karo veteranų atimtuose tuščiuose valdžios užrakintuose namuose būtų leidžiama gyventi benamiams, vyko Filadelfijoje, Washington D.C., Los Angeles, Baltimores, New Yorko, New Orleans ir Bostono miestuose, Otis Thomas dar pažymėjo.

MAŽIAUSIAS ATLYGINIMAS UŽ DARBO VALANDĄ

Nuo 1981 metų iki dabar pragyvenimas žymiai pabrangėjo. Tai gali papasakoti bile kuri šeiminiškė. Tačiau mažiausias atlyginimas už darbo valandą, kokį kongresas užgyrė 1979 metais ir 1981 metais įvedė tebėra toks pat — \$3.35. Tai yra mažiau kaip \$7,000 per metus.

Senato Darbo ir resursų komiteto pirmininkas sen. Edward Kennedy sako, jog keturių asmenų šeimai \$7,000 pajamų per metus yra mažiau skurdo ribos, todėl nenuosdabu, kad vis daugiau žmonių pereina į skurdžių armiją ir kaip atrodo, vis daugiau pereis.

Kaip žinia, prez. Reaganas kovodamas su infliacija yra nusistatęs prieš algų didinimą, lygiai taip prieš mažiausio atlyginimo už darbo valandą padidinimą, tarsi didesni uždarbiai yra infliacijos didėjimo priežastis.

Sen. Kennedy nuomone, prezidentas nori ar nenori, šiame kongrese teks jam susikirsti dėl mažiausio atlyginimo už darbo valandą klausimu, nes su tokiu nedideliu mažiausiu atlyginimu keturių asmenų šeimai yra neišvengiamas nusigyvenimas.

Išties, algų vidurkis per metus yra \$25,000. Gaunantys per metus \$7,000 kad šiaip taip pragyvenus turi kreiptis pašalpos į valdžią, arba kitaip pasakius, pereiti į skurdžių armiją. Keturių asmenų šeimai, gaunantiems per metus \$7,000 pajamų, vargiai pakanka rvyži su nūnėlėmis košei.

S. J. Jokubka

Didžioji spauda daug ką slepia nuo žmonių

Amerikos didžiosios spaudos didlapiai, tarnaujantys valdančiajai klasei ir maitinami korporacijų riebiai apmokamais komerciniais skelbimais daug ką slepia nuo žmonių, kad įtikus savo šeiminiškams. Reikia būti apsiskaitusiu žmogumi, kad supratus kur prasideda ir baigiasi disinformacija. Toks didlapių žmonėms penas neleidžia teisingai spręsti kas daroši už valdančiosios klasės kulisų ir jo valdžioje, ypač imperialistinio kapitalo bei daugnacionalinių korporacijų suktyėjimų labirintuose. Užliuliuoja žmones ir išpūstomis žiniomis apie visokias žudynes, apiplėšimus, įsiveržimus, užpuolimus ir kitokiomis, keliančiomis sensaciją. Tačiau kad žmones skatintų šviesiau galvoti, beveik nėra, nuo žmonių Vilnis, 1987 m. vasario 19 d.

slepia ir slepiama sąmoningai, kad įsiteikus riebiai apmokamų komercinių garsinimų šeiminiškams. Pavyzdžiui, kaip ir kodėl ne tik čia Amerikoje, bet ir visame pasaulyje šimtai ir tūkstančiai žmonių pasitiko Naujų 1987 metų rytą tekančią saulę, nutylėjo netgi laikomas bešališku laikraščiu "N.Y. Times", nežiūrind kad naujų metų saulės užtekėjimo pasitikimai buvo verti didelio dėmesio, kai Amerikos liaudies drauge su visa žmonija sunerimusi dėl branduolinio karo grėsmės, kai nuotaikos už taiką perauga į jėgą.

Kaip žinia, 1986 metus Jungtinės Tautos buvo paskelbusios taikos metais. Žmonija juos laimingai baigė be branduolinio karo, bet nenuramino, kad karo

New Year's work for the New Congress!

grėsmė pašalinta. Su nerimu dėl grėsmės žmonija įžengė į naujus 1987 metus. Kaip skelbia Amerikos darbo žmonių dienraštis "Peoples Daily World" sausio 17 dienos laidoje, eilėje Amerikos miestų ir 56 pasaulio šalyse 250 milijonų žmonių po gruodžio 31 dienos nakties 12 valandos anksti rytą rinkosi pasitikti 1987 metų užtekančią saulę, pasveikinti ją ir palinkėti jai, kad per visus 1987 metus. New York'e pasveikinti saulę ir palinkėti jai šviesti taikos spinduliais žmonės rinkose 7 val. ryto Jungtinėse Tautose, Rocky Mountains valstijose rinkose 5 val. ryto, Ramiojo vandenyno pakrančių miestuose rinkose 4 val. ryto. Minnesotoje, nors šiuo metų sezono metu esti nepavydėtina šalta, žmonės palinkėti saulei šviesti taikos spinduliais, rinkosi 5 val. ryto į Mineapolio miesto municipaliteto auditoriją ir susirinko mažiausia 6,000 žmonių.

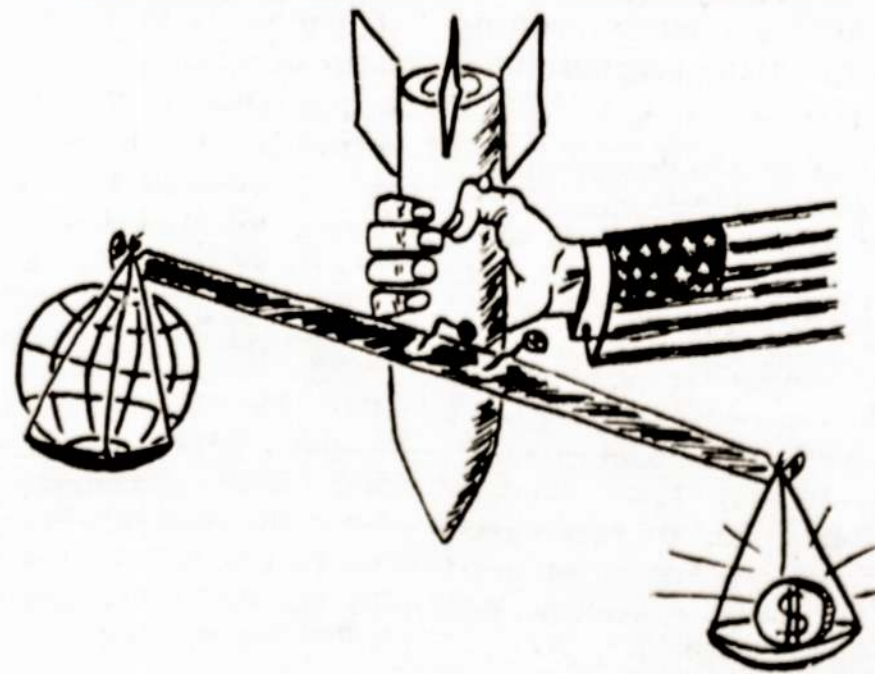
Visur žmonės rinkosi ryžtinga pakilia nuotaika, kad ir 1987 metai turi būti taikos metai. Didžiosios spaudos didlapių reporterių, korespondentų bei žinių pranešėjų tankus tinklas tarytum visa tai turejo pastebėti, bet jie nei gu-gu, nors matė ir girdėjo koks žmonių entuziazmas ir kokios stiprios jų nuotaikos už taiką pasaulyje. Didžiosios spaudos maitintojams riebiai apmokamais komerciniais skelbimais, žmonių entuziazmas ir nuotaikos už taiką pasaulie vira ne

prie širdies. Monopoliniam kapitalui bei daugnacionalinėms korporacijoms, joms tarnaujančiuose didlapiuose žinios, platinančios ir didinančios tarp žmonių nuotaikas už taiką yra nepriimtinos, nes joms taika pasaulyje — peilis po kaklu.

Kaip niekas neišeina iš pastangų užtvėnkinti upės vandens bėgimą, taip niekas neišeina iš didžiosios spaudos didlapių slėpti nuo žmonių žinias, skatinančias žmogų šviesiau galvoti. Pasaulio žmonijos, taip Amerikos liaudies idėja už taiką perauga į jėgą. Taikos šalininkai demonstruoja ją daugtūkstantinėse už taiką demonstracijose, mitinguose, susirinkimų salėse, visur ir kiekviena proga. Didžiosios spaudos didlapių ir šiaip buržuazinės spaudos pastangos ignoruoti tos jėgos demonstravimą eina vėjais. Pavyzdžiu gali būti "Didžioji taikos eitynė" nuo Los Angeles iki Washingtono. Nors didžioji spauda bandė vienaip ir kitaip slėpti eitynės dalyvių nešanti per visą šalį taikos žibintą, bet niekas iš to neišėjo, taikos eitynės dalyviai tikslą pasiekė, šimtus ir tūkstančius užkariavo taikos idėjos jėgai. Naujų metų rytą užtekančios saulės sveikinimai ir linkėjimai, kad per visus 1987 metus šviestų taikos spinduliais, irgi tenka laukti, kad pasiteisins. Žinoma, jeigu taikos šalininkai apie taiką šnekės susirinkę ne po du ar tris, bet susirinkę į būrius.

J. Žaliukas

AMERIKIETIŠKOS SVARSTYKLES

BALTIJOS NAFTA IR KAS TOLIAU

Susirūpinimas, kad Baltijos jūra būtų švari, yra suprantamas. Kai 1984 m. Klaipėdos uoste anglų tanklaivis „Globe Asimi“ ištiko avarija, mazutas pateko į jūrą, užliejo platų pajūrio ruožą, kopas, Palangos paplūdimį, pasiekė Liepoją. Nuostolių patirta už kelis šimtus milijonų rublių.

Po poros metų ištiko kita avarija — gręžiant platformą, išsiliejo apie 70 tonų naftos, kuri buvo bangų išmesta ant Kuršių nerijos. Tad ne tik dėl smalsumo tokie klausimai — ar tikrai Baltijos jūros šelfe, netoli Kuršių nerijos, atrasta nafta? Ar bus čia kuriama naftos verslovė? Jeigu bus, tai kaip tas atsilieps tų vietovių gamtai?

Šiais klausimais su vilniškės „Tiesos“ korespondente Terese Keziene kalbėjosi Lietuvos TSR Mokslų Akademijos viceprezidentas Vytautas STATULEVIČIUS. („Tiesa“, nr. 250, 1986 m. spalio 29 d.)

Taip, netoli Kuršių marių, tik už 22 kilometrų, yra geriausiai ištirtas naftos telkinys D-6, kur Dujų pramonės ministerija pradėjo ruošti statyti pirmąją iš keturių naftos gavybos platformų.

V. STATULEVIČIUS: „Tačiau Baltijos jūrai, kurią supa daugelis valstybių, apsaugoti pasirašyta Baltijos jūros konvencija, pajūryje išsidėstę ypač saviti gamtos kompleksai, kurių apsauga įteisinta Lietuvos TSR įstatymų. Štai kad ir Kuršių nerija — gamtos suformuota, miškininkų, gamtosaugininkų rankomis palaikoma. Ji tokia trapi, kad čia tuoj pat prasidėtų erozija, kiti procesai, kurių daugelis gali būti pražūtingi. Vieni nuo vėjo, audrų jai apsaugoti įdėta daug lėšų. Taigi iškilo problema, kaip, įkūrus naftos verslovę toliau saugoti šį gamtos kampelį. Be to, statyba pradėdama, nors nėra projekto, o ikiprojektiniai sprendimai turi daug esminių trūkumų.“

Kaip toliau seka iš minėto pokalbio, su tokia padėtimi nesutaisyta — respublikos iniciatyva TSRS valstybinis mokslo ir technikos komitetas sudarė specialią komisiją. Daugelio nuomone, projektotojai padarė didžiausią klaidą, kad neatsižvelgė į reikalavimus diegti šiuolaikinę pažangią technologiją.

V. STATULEVIČIUS: „Jų siūloma technologija arba sena, panaši į tą, kuri taikoma Kaspijos jūroje, arba niekur nepatikrinta net abejotina. O kaip žinome, Kaspija yra smarkiai užteršta. Antra, autoriai neapskaičiavo avarijų tikimybės, neapskaičiavo visos technologinės sistemos tikimybės — blokų, konstrukcijų, platformos tvirtumo ekstremaliniomis audrų, apledėjimo sąlygomis. Jie vieni surėmė vidutinius dydžius — vidutinį Baltijos bangavimą, vidutinį vėjo greitį, nerealią laiką, pečių kurį galima sukviesti tarnybas avarijos vietai ir t. t. O Baltija yra nerami, audringa ir šalta, pasivalymas joje vyksta daug lėčiau negu, sakysime, Kaspijos jūroje.“

Komisija savo nutarime konstatavo, kad kai didesnis nei 3–4 balų bangavimas (vėjo greitis apie 6 m per sekundę), nėra pasaulyje priemonių išsiliejusiai naftai sulaukyti ir susemti, kad projekto autorių siūlomoms priemonėms negali apsaugoti Kuršių nerijos pakrančių ir gretimų jūros rajonų nuo užteršimo.“

Taigi žinybiškas naftininkų požiūris dėl naftos telkinio D-6 pramoninio eksploatavimo aštriai susidūrė su mokslininkų požiūriu, kaip mums čia atrodo, teisingiausia nusakyti šiais V. Statulevičiaus žodžiais:

„Pradėti eksploatuoti Baltijos telkinius galima tik su labai patikima ir jau išbandyta mažiau pažeidžiamose Pasaulinio vandenyno vietose technologija, kurios, deja dabar dar nėra.“ AP

Kur svetingi žmonės

Morina neprisimins savo kelionės į Vilnių. Mažytė, keturių mėnesių mergaitė dar „gyvena“ ant tėvų rankų. Užtat kas matė ją, kas žino, kad ji iš JAV, geriau supranta, kaip labai viso pasaulio žmonėms rūpi išsaugoti taiką.

Rūta ir Alenas Hubbardai, išvykdami į Tarybų Sąjungą iš Viskonsino valstijos Medisono miesto, pasiėmė su savimi ir dukrelę Moriną. Abu tėvai priklauso religinei antikarinei organizacijai „Susirūpinę dvasininkai ir pasauliečiai“. Ir štai kartu su kitais bendrakerleiviais iš JAV — metodistų, islamu, judėjų dvasininkais, kvakeriais, susigiminiavusių miestų tarybos aktyvistais — jie Vilniuje, jie kelionėse po Lietuvą...

Ten žurnalistinei Rolandai Barysui Rūta Hubard, kuri, beje, yra susigiminiavusių miestų su TSRS Medisone tarybos prezidentė, kalbėjo:

— Atvykome į Tarybų Sąjungą, norėdami geriau susipažinti su žmonėmis ir jų gyvenimu. Neabejojame, kad čia žmonės nuosiirdžiai trokšta taikos ir draugystės su visomis tautomis, taip pat ir su mumis, amerikiečiais. Tačiau tik čia supratau, kaip blogai amerikiečiai pažįsta jūsų šalį. Informacija savoje šalyje, kurią gauname apie TSRS, dažnai skurdi, vienpusiška. Prieš kelionę žinojau, kad Lietuva turi garsią istoriją, kad Vilnius senas miestas. O kad jis toks nuostabus — neįsivaizdavau. Bet man čia, svarbiausia — žmonės: jie labai svetingi, draugiški.

Mes labai norėtume susidraugauti arba, pasakysim, susigiminiuoti su Vilniumi. Jis pagal gyventojų skaičių beveik kaip ir Medisonas. Turbūt naudingas būtų Vilniaus universiteto dėstytojų ir studentų bendradarbiavimas su Viskonsino universitetu — vienu didžiausiu JAV. Norėtume keistis žemės ūkiu, kitų sričių specialistais. Šia linkme jau padaryti pirmieji žingsniai — mes pradėjome susirašinėti. Padrąsino ir susitikimą su Vilniaus meru Algirdu Vileikiu — linksmu, šmaikščiu, bičiulišku žmogumi.

O ką Lietuvos žurnalistinei kalbėjo Tomas Džausnas? Jis iš JAV, Mičigano valstijos, Maunt Plizant miesto, yra Jungtinės metodistų bažnyčios pastorius:

— Mane domino tikinčiųjų padėtis Lietuvoje. Todėl lankiau pamaldas katalikų bažnyčiose, kalbėjau su žmonėmis. Įsiminė kelionė į Kauno kunigų seminariją, kur mus priėmė jos rektorius, teologijos profesorius Viktoras Butkus. Įdomu buvo sužinoti, kad po Antrojo pasaulinio karo čia paruošta 500 iš 677 šiuo metu esančių Lietuvoje katalikų kunigų. Kad dabar seminarijoje mokosi 128 jaunuoliai. Rektorius aprodė savo valdas su neseniai restauruota bažnyčia. Lankydamasis pamaldose, pastebėjau, kad į jas ateina daug žmonių, nemažai jaunimo. Tai rodo, kad tarybinėje sistemoje, kuri oficialiai laikoma ateistine, tikintieji turi sąlygas išpažinti norimą religiją.

Bedievių žemė

IŠ JUOKŲ ŽURNALO „SLUOTA“, BET NE JUOKAS

Dabar mūsų brangioji tėvynė Lietuva jau ne šventa žemė. Ir niekas mūsų krašto šventu nebevadina.

Situos žodžius aš turėčiau parašyti kabutėse, nes tai citata iš labai švento žurnalo, kuris vadinasi „Žvaigždė“ ir anais laikais buvo leidžiamas tėvų jėzuitų.

O tasai straipsnis buvo išspausdintas 1929-aisiais, devintajame žurnalo numeryje.

Atvirai pasakysiu: drąsūs buvo tėvai jėzuitai, tais laikais taip atvirai sakdami: „Dabar mūsų brangioji tėvynė Lietuva jau nebe šventa žemė“.

Juk pasakyta praėjus trejiems metams po fašistinio perversmo, kai jau buvo pralietas keturių komunarų kraujas, kai Lietuva dujo po fašistų padu, o pasaulinė krizė susikūpinusi klajoję po Europą ir šiaurines lietuvių trobeles, parceliuojamas iš varžytynių, kai ir paskutinė avelė buvo ne ponija, ir panos Marijos paveikslas ant sienos, abejingai žvelgias į žmonių širdplėšą.

„Lietuva jau ne šventa žemė“.

O kada jina buvo šventa?

Su kalaviju apkrikštyta, visokiausių ordinų nuteriota ir suniekinta, priversta atsisakyti savo papročių?

Mūsų gimtoji žemė Lietuva...

Bet ne lietuvių rūpėjo tėvams jėzuitams. „Rodos, ir bažnyčios tebestovi, ir jų bokštai nesutrupėjo, niekas ir kryžių iš pakelių neiškirtė, ir daugelį smūkelių“ surinko ir sukrovė muziejuose po stiklais — nieko gi baisaus nepasidarė! — guodžiasi autorius, graudendamas tikinčiųjų širdis.

Iš tikrųjų, nieko gi baisaus nepasidarė! Galėtų šį straipsnelį pasiskaityti šiandieniniai dipukai, kurie iš visų pakampių loja apie grūstę grūdą bedievybę Lietuvoje. Ir tasai bedievizmas, pasirodo, „nei iš Brazilijos, nei iš Maskvos“, o grynai nacionalinis, kaip iš tikrųjų buvo ir yra! Tiktai šią tėvų jėzuitų paskelbtą spaudoje tiesą kažkodėl ėmė ir užmiršo šiandieniniai šventieji dipukai, svaičiojantys apie vadavimo vėjus. O pasirodo, jokio vadavimo nereikia. Jokių kryžiaus žygių. Nieko nereikia, norint atversti į tikėjimą ateistą. Tėvai jėzuitai pataria: kai bedievis miega ir mūsų nemato — peržegnokime jį, palaiminkime jį...

Kiek nedaug tereikia.

Po šito jis turėtų grįžti į tikėjimą.

O jeigu negrįžta, tai melksimės už jį. Ir išpažintį už jį atlikime, ir šventčiausiąjį sakramentą priimkime, ir mišų išklauskime, ir... Visą atlikime už jį. Nori jis to, ar ne — nesvarbu. Darykime šventuoju. Kaip anais pagonybės laikais, kai neatsiklausė varu varėme žmones į upes ir ežerus ir juos krikštijome. Ištaisais būriais.

Šitiek metų praėjo, o bedievybė liko. Ir bažnyčios tebestovi, ir jų bokštai nesutrupėjo. Dar galime pridurti: ir tas bažnyčias remontuojame, saugojame nuo blogos rankos, jas visiems rodome, o ateizmas traukia per žemę, aukštai iškėlęs protą ir didybę...

Žmogus gimė laisvas. Jokiais prietarais nesusaistytas.

Jis ir gyventi turi laisvas.

Anastazas

Svarbiausia — geranoriškumas

Kadaise sakydavome: tik menas nepripažįsta sienų. Dabar taip galime pasakyti ir apie ekologijos problemas — išniekinta gamta niekam nedovanoja. Didžiosios valstybės vienija pastangas. Pavyzdžiui, pranešta apie Amerikos — TSRS mokslininkų nutarimą bendrai surasti būdus, kaip sustabdyti irstantį atmosferos ozono sluoksnį — mūsų gyvybės skydą, be kurio žmoniją pražudytų ultravioletiniai spinduliai. Yra daugiau bendrų tarptautinių programų. Matyt, galima sakyti: mokslininkus ir konkrečiai — ekologus — jau senokai vienija naujas, konstruktyvus mąstymas, kurio, deja, iki šiol taip stinga kai kuriems politikams...

Tokio pozityvaus mąstymo pavyzdžių esama ir lietuviškoje dir-

Prieš kelionę į Tarybų Sąjungą buvau kiek kitokios nuomonės. Matyt, Amerikoje susiformavo ne visai teisinga pažiūra apie tarybinis žmones. O jie ir draugiški, ir svetingi. Mes perdavėme Vilniaus merui nedidelę dalį juostos, kuria JAV taikos šalininkai buvo apjuosę Kapitolijų ir Pentagoną, vykusių taikos žygio į Vašingtoną metu. Tegul ji primins, kad Amerikoje yra daug žmonių, trokštančių gyventi taikoje.

...Svečių iš JAV delegacija apsilankė Lietuvos taikos gynimo komitete, Vilniaus universitete, susipažino su Vilniaus ir Kauno istorinėmis ir kultūrinėmis įžymybėmis. Žodžiu, laiko negaišo. Ir, pasakysime, tešė kovos už taiką žygį. Bet jau kitomis sąlygomis negu žygio į Vašingtoną metu.

v. s.

voje. Štai žinomas Amerikoje gamtosaugininkas Vaidas Adamkus. Jis, beje, žinomas ir Tarybų Sąjungoje, kur yra buvęs ne vieną kartą Amerikos gamtosaugos specialistų delegacijų sudėtyje. Lankė ir Lietuvą, bendravo su jos mokslininkais, ir tie ryšiai buvo naudingi abiem pusėms. Savo autoritetinę nuomonę V. Adamkus pareiškė ir dėl naftos platformos Neringos pakrantėje. Ūkinių organizacijų įsibrovimas į jautrią Lietuvos pajūrio zoną grėšė didelėmis nelaimėmis... Laimei, visa išsprendė visuomenės nauda. Ir V. Adamkus, kurio žodžio šiu klausimu Lietuvoje irgi laukė, išliko ramus, dalykiškas savo pasisakyme, per „Amerikos balsą“ ne dramatiškai problemos, neieškojė kitos potekstės. Štai ypač ženklų po nelaimės Černobylyje, kada vienas ekologijos mokslų daktaras pranašavo Lietuvai vos ne galą... Ne jis vienas, beje. Tuo yra mielesnis žinomo profesionalo geranoriškumas Lietuvos problemų atžvilgiu. Jų yra abiejose Atlanto pusėse. Gaila, išsivijoje dar dažnai galvojama kitaip: visos problemos esą pasilikusios komunistinėje Lietuvoje. O „laisvasis pasaulis“, atseit, nuo jų laisvas. Globalinės ekologijos problemos itin kinamai šiandien rodo priešingai, jos paskatino ir naują mokslinį bei praktinį mąstymą. Ar tai nėra imanoma ir net būtina kitose gyvenimo srityse? Taip pat ir išsivijos santykiuose su Lietuva? Sakoma, gera pradžia — pusė darbo. O tokią pradžią padarė jau ne vienas žmogus iš lietuviškos jėzuitų šeimos... V. d.

TRUMPAI

● Vienas Lietuvos gyventojas per metus išsiunčia 40 laišku, šimtas gyventojų — 56 siuntinius, 92 perlaidas ir 72 telegramas. 1986 m. Lietuvos paštas iš gyventojų ir organizacijų priėmė ir įteikė adresatams du milijardus pašto siuntinių.

● Lietuvoje vienas laiškininkas per dieną vidutiniškai išnešioja 273 laikraščius ir žurnalus, 63 laiškus, 2 perlaidas.

● Išmokyti plaukti lengviau, negu... vaikščioti. Per šešerius metus Panevėžio vaikų poliklinikos plaukimo centre plaukti, negu vaikščioti, greičiau išmoko apie trys tūkstančiai vaikučių, kurie vilniškėje „Tiesoje“ vadinami tiesiog naujagimiais — „Naujagimiai mokosi... plaukti“.

● Vilniuje, Meno darbuotojų rūmuose, įvyko vakaras, skirtas poeto Vlado Grybo gimimo 60-osioms metinėms.

● Lietuvoje per centrinę TV parodyta dokumentinė kino juosta „Sunkus dialogas Reikjavike“, papasakojusi, kaip vyko TSKP CK generalinio sekretoriaus M. Gorbaciovo derybos su JAV prezidentu R. Reaganu.

● Silutės kraštotyros muziejuje atidaryta paroda — miesto architektūros praeitis ir dabartis.

● Lenkijos firma „Polimekscekop“ Kėdainiuose naujai statomam sieros rūgšties gamybos kompleksui pateiks įrengimų daugiau kaip už 27 milijonus rublių.

● „Minties“ leidykla (Vilniuje) ruošia išleisti spalvotą albumą „Bažnyčia Lietuvoje“, kuris supažindins skaitytoją su Lietuvoje veikiančiais įvairių konfesijų maldos namais, juose vykstančiomis apeigomis. Pristatomos ir architektūrinio požiūriu vertingesnės bažnyčios, ir paprastos mūrinės ar medinės, statytos įvairiais laikais.

● Lietuvoje leidžiamas pilnas 55 tomų V. Lenino Raštų rinkinys. Išleista — 36 tomai.

● „Nematomi dangoriaiziai“ — nauja Alberto Laurinčiuko knyga. Kaip sako autorius, šią knygą rašęs dvidešimt šešerius metus — nuo 1960 metų, kuomet, sugrįžęs iš Junion skvere įvykusios Gegužės pirmosios demonstracijos, parašė pirmą reportažą apie Ameriką.

Pirmąją Kaune čiuožyklą atidarė „Žalgirio“ draugijos sporto įrenginių valdyba. Ledo čia užtenka daugybei čiuožėjų: išlieta atsarginė futbolo aikštė, greitojo čiuožimo takas ir ledo alėja aplink stadiono tribūnas. Kaip pasakoja valdybos direktorius A. Salavėjus, čiuožimo mėgėjai gali naudotis rūbine, persirengimo kambariais, gali ir pagaląsti išsinuotui bei pačūzas slides. Muzika ir spalvotas besikeičiantis apšvietimas dar pakelia ir šventišką nuotaiką.

E. Entriukaičio nuotraukoje: čiuožykloje, kaip įprasta, daugiausia jaunimo.

Mėgėjų klubai

Tar. Lietuvoje gerai žinomas Kauno rajono Raudondvario jaunimo klubas „Kontrastas“. Šis klubas iširengė jaukias patalpas buvusių dvaro rūmų požemiuose, pradėjo rengti susitikimus su žinomais meno, mokslo, sporto veikėjais, ilgainiui suformavo savo veiklos tradicijas, iširengė modernią diskoteką, subūrė jaunimą. Svarbiausia — niekas jaunimo neragino, niekas jam nenurodinėjo. Kai perverti šio mėgėjų klubo metraštį, stebiesi darbo turiningumu, veiklos įvairove, renginių gausa ir noru tobulėti, pažinti, mokytis, siekti.

Respublikoje šiandien dirba 962 mėgėjų klubai, juose — daugiau kaip trisdešimt septyni tūkstančiai narių. Kai kuriuose rajonuose šis klubinio darbo forma yra populiari, jai skiriama reikiama metodinė parama ir kontrolė. Pagyrimo nusipelnė Alytaus, Biržų, Joniškio, Kaišiadorių, Kapsuko, Kauno, Lazdijų, Mažeikių, Plungės, Rokiškio, Svenčionių, Zarasų rajonų kultūros darbuotojai. Šiuose rajonuose veikia po 20-30 mėgėjų klubų. Jų veikla kasmet plėtojama, įgyja naują turinį. Pagal darbo profilį populiariausi yra jaunimo, vaikų ir paauglių, fotomeno, buitės kultūros, idomiųjų susitikimų,

vizorius Juozas Aleksandravičius, 1922 metais paveldėjęs ją iš savo tėvo. Dabar, vaistinei persikėlus į kitas patalpas, senasis namas restauruojamas, jame numatoma įrengti Šiaulių „Aušros“ muziejaus filialą.

Vasarą Vieksnių apylinkėse daug išskylautojų ir ekskursantų. Juos čia vilioja Venta, į šiaurę nuo gyvenvietės nusidriekę miškų masyvai, supantys Kamanių pelkę. Prieš keletą metų šis beveik keturių tūkstančių hektarų plotas paskelbtas valstybiniu rezervatu. Jame išlikusi plačialapė rausvuolė, juosvasis vikšrenis, kiti į respublikos Raudonąją knygą įrašyti retieji augalai. Turtingas ir rezervato gyvūnijos pasaulis. Čia gyvena gervės, didžiosios kuolingos, peri juodieji gandrai.

Dar prieš Antrąjį pasaulinį karą pelkę kompleksiskai ištyrė Lietuvos žemės ūkio akademijos ekspedicija. Jos dalyviai parengė išsamią monografiją „Kamanos“, kuri ir šiandien neprarado mokslinės reikšmės.

Netoli Vieksnių — Ventos ir Virvytės santakoje — veikia cementininkų poilsio bazė, įsikuria sportininkų ir vaikų poilsiavietės.

Armantas Norvaišas

literatūros, darbo veteranų kolekcionierių, meno, šeimos klubai.

Jausdami laiko pulsą, kultūros darbuotojai vis daugiau suburia entuziastų į techninės kūrybos, išradėjų, gamybos novatorių, racionalizatorių, konstravimo, projektavimo klubus. Šios pakraipos mėgėjų klubai populiariausi miestuose. Gausėja blaivybės klubai.

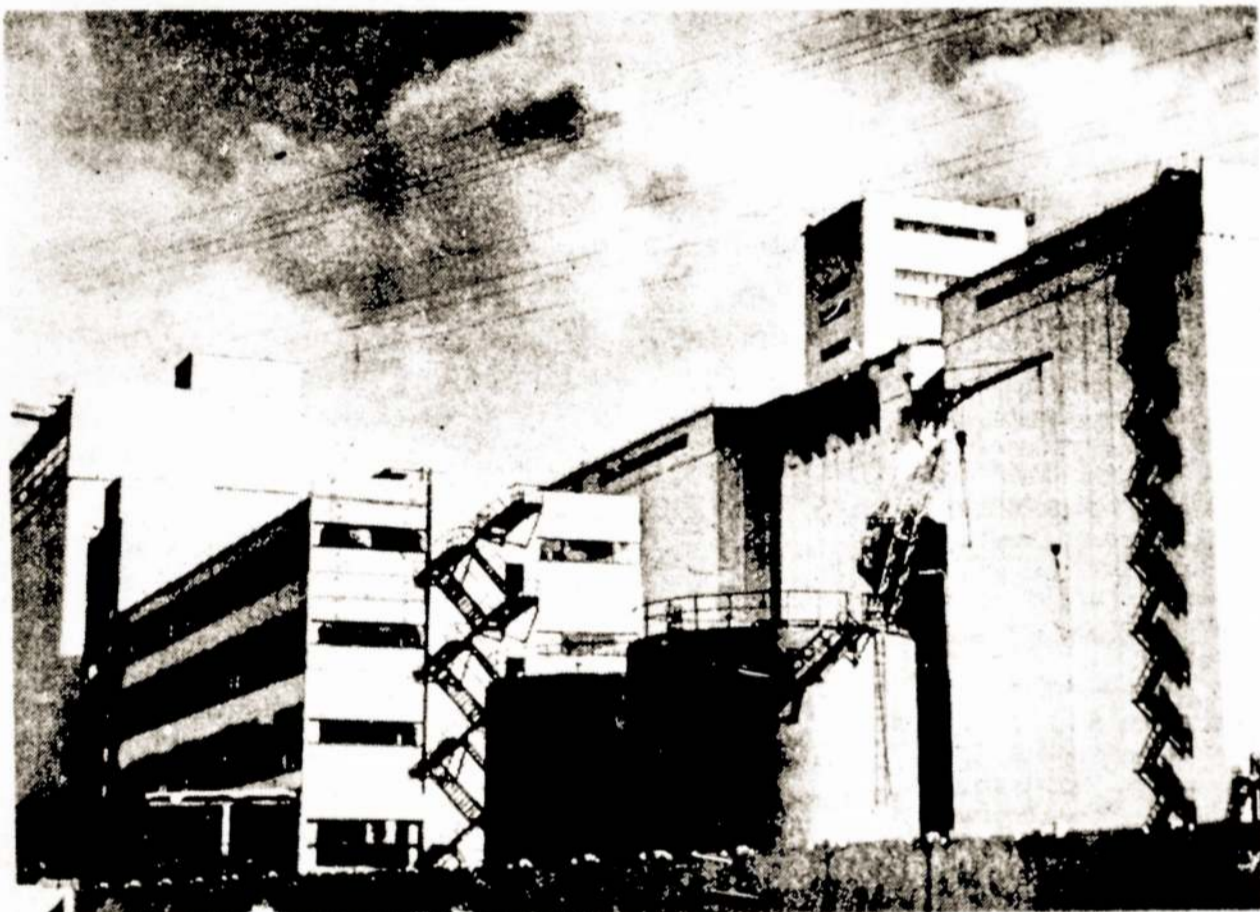
Nuolatinės mėgėjų klubų veiklos apžiūros, kurias rengia Lietuvos TSR mokslinis metodinis kultūros centras, išaiškina pirmūnus, naujų darbo formų puoselėtojus, turiningo laisvalaikio entuziastus. Kūrybingos ir turiningos veiklos galima pasimokyti iš Rokų vaiku klubo „Buratino mokykla“ (Kauno raj.), Rietavo meno raišytojų klubo „Mūza“ (Plungės raj.), Obelių internacionalinės draugystės klubo „Sąsaulė“ (Rokiškio raj.), Joniškio literatų klubo „Audruvė“, Šiaulių miesto darbo veteranų klubo „Sidabrinė gija“.

„Puoselėti grožį“ — tokiu devizu dirba Prienų rajono Skriaudžių ir Verknės kultūros namų darbščiųjų rankų klubai. Jų nariai bendrauja su moterų tarybomis, ūkių partinėmis organizacijomis. Dauguma to paties rajono Jiezno zoninių kultūros namų jaunimo klubo narių mėgsta dainą, šoki, poeziją. Jie pagrindiniai kultūros namų pagalbininkai ruošiant įvairius renginius, ugdant meno saviveiklą.

Respublikinių profsąjungos kultūros rūmų darbo veteranų klubas vienas veikliausių Lietuvoje. Jį įkūrė pensininkai prieš 27 metus. Iš pradžių penktadienio susitikimuose buvo skaitomos paskaitos, demonstruojami dokumentiniai filmai, rengiamos ekskursijos. Klubo

veiklos apimtis plėtėsi. Klubo nariai ėmė burtis į meno saviveiklos kolektyvus, iškovojo pirmąsias pergales apžiūrose, šventėse, pradėjo rengti vakarones, konkursus, žaidimus, maskaradus, iškilmingai minėti valstybines ir profesines šventes. Klube ėmė lankytis menininkai, mokslininkai, jame svečiavosi estai, ukrainiečiai, baltarusiai, latviai. Taip buvo įprasmintas senų žmonių laisvalaikis. Čia nėra pasyvių stebėtojų, kiekvienas narys pagal išgales dirba, pataria, planuoja, organizuoja, ieško.

A. Sidlauskas

J. Šimkaus nuotraukoje: naujoji Kretingos kombinuotojų pašarų gamykla.

TEN, KUR VENTA

Plačiai nusidriekę palei dainose apdainuotą Ventos upę Vieksniai. Kadangi miestelis įsikūręs patogioje ir gražioje vietoje, jis sparčiai auga ir plečiasi. Tie, kas čia nebuvo kelerius pastaruosius metus, nebepažintų centrinės aikštės, paplatėjusių ir pagražėjusių su naujais namais gatvių.

Čia gyvena darbštūs, mylintys savo tėviškę žemaičiai. Garbingas kitados garsėjusių puodžių tradicijas dabar tęsia Kauno „Jiesios“ dailiosios keramikos gamyklos Vieksnių cecho darbuotojai. Kitoje gyvenvietės įmonėje gamina mos čerpės restauruojamiems Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir kitų miestų senamiesčių pastatams. Čia įsikūrusioje profesinėje technikos mokykloje rengiami mechanizatoriai, kitų žemės ūkio profesijų specialistai. Mokykloje, kurią jau yra baigę daugiau kaip trys tūkstančiai vaikų ir merginų, įkurtas visuomeninis muziejus. Jo ekspozicijoje

natai pasakoja apie istorinę miestelio praeitį.

Sviesių ir galvotų žmonių Vieksniuose būta nuo seno. Antai teismo raštininkas A. Griškevičius dar praėjusio amžiaus viduryje čia projektavo, statė ir bandė originalius skraidymo aparatus. Pirmasis Lietuvos aviatorius, parašęs knygėlę „Žemaičio garlėkys“, palaidotas miestelio kapinėse, o restauruotame name, kuriame jis kadaise gyveno, dabar įrengta ekspozicija. Čia, prie Ventos, gyveno ir kūrė poetas L. Skabeika.

1860 metais viename seniausių pastatų buvo atidaryta vaistinė, kurioje iki šiol išsaugota nemaža praėjusio amžiaus etnografinių daiktų, farmacijos reikmenų. Saugomas Simono Daukanto ranka rašytas receptas, kurį rūpestingai iš kartos į kartą perdavinėjo vietiniai vaistininkai. Pusišimtį metų vaistinėje, kuri buvo savotiškas kultūros ir pažangos centras, dirbo pro-

Vilnius, 1987 m. vasario 19 d.

Mokslinio būrelio sukaktis

Universiteto filologijos fakultete buvo didelis sujudimas ir šurmuly. Seniausias VVU mokslinis Baltų filologijos būrelis minėjo veiklos 40-metį.

Gražias tradicijas turi šis būrelis, ne kartą keičęs ir pavadinimą, ir mokslinių tyrimų kryptį. Daugelis žymių respublikos lituanistų baltistų yra buvę būrelio nariai. Būrelio istorija tarsi atspindi visą pokarinės kalbotyros raidą. Iš būrelio yra išaugęs respublikinis jaunųjų kalbininkų seminaras.

40-mečio šventė prasidėjo moksline konferencija. Būrelio mokslinis vadovas doc. B. Stundžia supažindino su jo istorija. Skaityti pranešimus retrospektyvinėje SMD konferencijoje buvo pakviesti buvę studentai, o dabar jau spėję išgarsėti — akademikas V. Mažiulis, prof. A. Girdenis, doc. R. Venckutė ir kiti. Stebėjosi svečiai iš Rygos — skelbia, kad skaitys studentas, o, pasirodo, jau pradėjęs žilti profesorius. Mes, naujieji būrelio nariai, įdėmiai klausėmės tų 20-30 metų senumo darbų: viskas atrodo taip konkretu, tikslu, o štai pranešėjas V. Mažiulis prisipažįsta, jog bendrinėje kalboje nevertotino priešdėlio **da** kilmė jam dabar dar neišskėsnė, negu būnant V kurso studentu. Kaip ir įprasta, mokslinė konferencija buvo baigta diskusijomis.

Viena iškilmingiausių vakaronės akimirų — naujų būrelio narių įšventinimas. "Ne žemės derlumu, ne miestų ir pilių tvirtumu, ne drabužių skirtingumu gyvuoja tautos, bet daugiausia saugodamos ir išlaikydamos savo kalbą..." — skaitė fakulteto dekanas A. Girdenis, o mes kartojame jo žodžius.

Atidžiai klausėmės prisiminimų, kuriais buvę aktyvūs būrelio nariai mielai dalijosi pertraukėlių tarp šokių metu. Kalbėjo pirmasis būrelio pirmininkas filologijos mokslų kandidatas J. Aleksandravičius, o dabartinis — V kurso

studentas A. Judžentis — į kalbas per daug nesileido. Jo manymu, dabar reikia kuo mažiau kalbėti ir daugiau dirbti. Doic. A. Pupkis "pabarė" visus, atėjusius į būrelį po jo kartos, kad ne visada tęsė tradicijas.

Su pagarba klausėmės padėkos žodžių, sakomų prof. A. Girdeniui. Jis net 22 metus buvo būrelio mokslinis vadovas. Profesorius mokėjo uždegti savo energija aplinkinius. Neveltui jo epocha davė tiek kalbininkų, išsibarsčiusių po visą respubliką, spėjusių jau ir disertacijas apsiginti, pagarsėti: L. Grumadienę, R. Venckutę, K. Garšvą (Vilnius), G. Kačiuškienę, J. Pabrėžą, S. Valentą (Siauliai), J. Bukantį (Klaipėda) ir kitus. Energijos profesorius nestokoja ir dabar. Niekas kitas geriau nesudainuos tradicinės būrelio "Dumkai", palydimos gestais ir užkrečiamu juoku.

Išpūdingai atrodė išdėlioti prie įėjimo į "Zaltvykslę" stendai, pasakojantys apie būrelio istoriją. Juose buvo galima rasti viską — pradedant žinute apie būrelio steigimą 1946 metų "Tarybiniame studente" iki SMD konferencijų, ekspedicijų, vakaronių aprašymų mūsų dienomis. Iškarpa iš laikraščių pajvairino nuotraukos.

Buvo domimasi ir nemokslinės kalbininkų kūrybos stendu. Jame perskaitėme A. Girdenio "Sonetą" ir eilėraštį, persmelktą meilės kalbai. Susipažinome su B. Stundžios maištingais posmais ir taikliomis A. Rosino epigramomis. Šis stendas, kaip ir pati "Zaltvykslė", buvo papuošti puikiais dėstytojos B. Jasiūnaitės, buvusios aktyvios būrelio narės, karpiniiais.

Tą vakarą niekas nenuobodžiavo. O mums, pirmakursiams, universiteto sienos tapo dar mielesnės.

I. Sirvinskaitė
VVU studentė

Darbo raudonosios vėliavos ordino Joniškėlio Mičiurino tarvbinio ūkio technikumо jaunimo tautinių šokių koletyvas. V. Dukjės nuotr.

Kovotojų atminimui

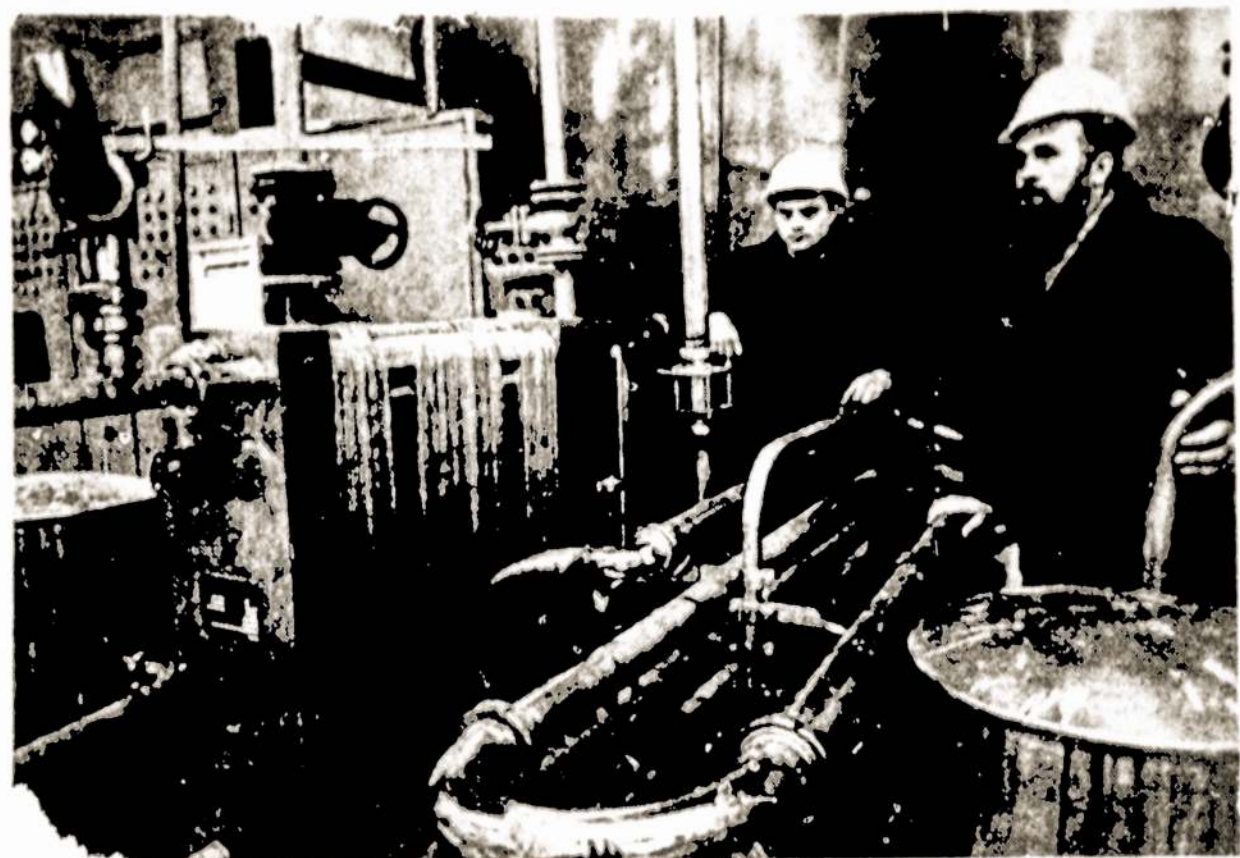
Prasmingas Kazimiero Baltuškos iš Kunigiškių gyvenimas. Nuo vaikystės mažžemių valstiečių sūnų lydėjo sunkumai ir nepritekliai. Bet vargai nepalaužė jaunuolio. Jis visada tikėjo šviesesne ateitimi. To tikėjimo vedinas dalyvavo Didžiojo Spalio revoliucijoje. Grįžęs į gimtąjį kraštą, 1918-1919 metais kovojo už Tarybų valdžią Lietuvoje, buvo išrinktas Rokiškio apskrities Kamajų valsčiaus milicijos viršininku.

Buržuazijos valdymo metais Kazimieras Baltuška aplinkiniuose kaimuose skleidė komunistines idėjas, agitavo ir telkė valstiečius kovai prieš dvarininkus ir kapi-

talistus. Ne be jo pastangų Svėdasuose, Kamajuose, kituose valsčiuose ir kaimuose kūrėsi ir veikė pagrindinės komunistinės, komjaunimo kuopelės.

1940 metais, atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, K. Baltuška išrenkamas Svėdasų valsčiaus kooperatyvo pirmininku. Tuo metu jis savo gyvenimą taip pat susieja su jau legalia Komunistų partija.

Tėvo keliu pasuko ir sūnus Jonas, 1934 metais įstojęs į pagrindinę komjaunimo organizaciją, o vėliau — ir į Komunistų partiją. Vyro ir sūnaus veiklą rėmė Veronika Baltuškienė — pažangi moteris, aktyvi moprininkė.

Vilkaviškio konservų gamykoje baigtas rekonstruoti sulčių cechas su 2,000 tonų talpos saugykla. Paleidus šią Bulgarijos specialistų sukurtą liniją, išsiplės sulčių asortimentas. Numatoma jas išpilstyti į nedidelius 0.33 — 0.5 litro talpos stiklainius. Linija išleis penkis milijonus sąlyginių indelių įvairių rūšių vaisių ir uogų sulčių.

Gamyklos direktoriaus pavaduotojas Algimantas Kupstas ir linijos mechanikas Arnoldas Danisavičius stebi, kaip įrengimai dirba.

V. Bulevičiaus nuotr.

Įvyko Lietuvos fotografijos meno draugijos suvažiavimas

Lietuvos TSR meno darbuotojų rūmuose įvyko respublikos Fotografijos meno draugijos suvažiavimas.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininko pavaduotoja V. Klikūnienė grupei draugijos narių įteikė Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo garbės raštus ir dokumentus dėl garbės vardu suteikimo.

Ataskaitinį pranešimą padarė draugijos valdybos pirmininkas A. Sutkus.

Per ataskaitinį laikotarpį žymiai išaugo draugijos narių gretos, kurios dabar vienija apie 700 meninės fotografijos meistrų, sustiprėjo materialinė bazė. Klaipėdoje, Siauliuose, Kapsuke, Panevėžyje acidarytos parodų galerijos, Kaune įsteigtas vaikų fotografijos klubas. Draugija surengė apie pusę tūkstančio parodų respublikos pramonės ir žemės ūkio įmonėse, įvairiose įstaigose, didelė dalis fotokolekcijų išsiųsta parodomis į

broliškas respublikas, užsienį.

Papildomą pranešimą apie lietuviškos fotografijos istorinę ir meninę raidą, jos vystymosi tendencijas perskaitė Vilniaus v. Kapsuko universiteto žurnalistikos katedros dėstytojas S. Valiulis.

Revizijos komisijos ataskaitą padarė universiteto docentas, istorijos mokslų kandidatas V. Juodakis.

Pranešimą atvirai ir reikliai aptarė savo darbo problemas ir trūkumus, pareiškė įsitikinimą, kad respublikos fotomeistrai, vykdydami partijos iškeltus uždavinius meno darbuotojams, sieks įvairiapusiškiau ir giliau atspindėti šalies ir respublikos gyvenimą, persitvarkymo dinamiškumą, propaguoti kilnias komunistines idėjas.

Suvažiavime kalbėjo draugijos Kauno skyriaus atsakingasis sekretorius A. Macijauskas, fotomenininkai V. Koreškovas, R. Požerskis, A. Kunčius, žurnalo "Sovetskoje foto" vyriausioji redaktorė O. Suslova, Draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis tarybinių draugijų sąjungos fotosekcijos viceprezidentas A. Garanas ir kiti.

Suvažiavimo delegatus sveikino svečiai iš broliškų respublikų.

Suvažiavime kalbėjo Lietuvos KP CK kultūros skyriaus vedėjas S. Renčys.

Buvo išrinkta nauja fotografijos meno draugijos valdyba ir revizijos komisija.

Suvažiavime dalyvavo Lietuvos TSR Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojas A. Cesnavičius, Lietuvos KP CK propagandos ir agitacijos skyriaus vedėjas J. Kuolelis, kiti atsakingi partiniai ir tarybiniai darbuotojai.

Alytus. — Saldytuvų gamykloje sėkmingai darbuojasi pramonės socialistų kūrybinės brigados. Jos sprendžia aktualius pažangios technologijos klausimus.

Įmonės techninio rekonstravimo planuose numatyta paleisti dvylika automatinų linijų. Panaudoti 30 robotų ir įmontuoti manipuliatorių. Visos šios naujovės nuo rankų darbo išlaisvins 111 žmonių.

Vilnis, 1987 m. vasario 19 d.

Cicero žinios

Vėl netekome kelių lietuvių

— Sausio 25 d. mirė Laddie Karakis, 73 m. a. Liūdi žmona, dukteris ir du sūnūs bei jų šeimos. Palaidotas sausio 28 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Sausio 25 d. mirė Albert F. Tumavich, 67 m. a. Liūdi žmona, trys sūnūs bei jų šeimos, sesuo ir kiti giminiai. Palaidotas sausio 29 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Sausio 28 d. mirė Sophie H. Norbut, 87 m. a. Liūdi sūnus, dvi dukros ir jų šeimos. Palaidota vasario 2 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 4 d. mirė kun. Adolfas Stašys, 81 m. a. Gimė Lietuvoje. JAV-se išgyveno 39 metus. Palaidotas vasario 7 d. Kazimierinėse kapinėse.

John Feiza

LANKĖSI RASYTOJAS V. PETKEVIČIUS

Praeitą visą savaitę Čikagoje viešėjo plačiai Lietuvoje žinomas rašytojas Vytautas Petkevičius. Į Čikagą jis buvo atvykęs jau nebe "grinorius", bet jau pabuvojęs New Yorke porą savaitę. Iš Čikagos jis išvyko į Kaliforniją, iš ten ketina staptelti dar Klevelande, atgal į New Yorką ir į namučius, į savo gimtąją žemę Lietuvą.

V. Petkevičius yra vienas iš produktyviausių Tarybų Lietuvos rašytojų. Jis jau yra parašęs kelio romanų, kurių nemaža yra išverstų į kitas kalbas, netgi į ispanų išleistą Kuboje. Jo romanai, kaip žmonės sako — lietuviški, susiję su įvykiais Lietuvoje ir Lietuvos žmonių gyvenimu.

Kaip rašytojui svarbiausia jam buvo čia susipažinti su žmonių gyvenimu, įpročiais bei charakteriais, ypač su Amerikos lietuvių visuomeniniu ir kultūriniu gyvenimu.

Tenka laukti, nors Čikagoje teviešėjo septynias dienas, įspūdių pasisėmė, susipažino su miestu, įdomesnėmis jo vietomis. Lankėsi ir "Vilnies" įstaigoje. Tik gaila, kad tuo metu įstaigoje buvo nedarbo valandos.

Su tokiu žmogumi, kaip V. Petkevičius, malonu pabuvoti ir yra ko pasišnekėti. X.

GRĮŽO E. JOKUSKA

Edvardas Jokuska, kaip žinia, daugiau kaip mėnesiui buvo išvykęs į Braziliją aplankyti savo seserų bei jų šeimų, jaunystės dienų draugų ir pažįstamų. Grįžo patenkintas kelione, atnaujinimu pažinties su didmiesčiu San Paulu, kuriame nuo 1927 metų gyveno daugiau kaip dvidešimt metų.

Brazilija yra tropikų šalis, amžinai žaliuojanti. Daugiau kaip 13 milijonų gyventojų San Paulo miestas, nemažiau užterštas kaip Čikaga pramonės kaminų dūmais, automobilių benzino garais, žmonių gausa. Klimato atžvilgiu, San Paulas, stovintis 1,000 metrų virš jūros lygio, idėalus žmonėms gyventi, ypač senesnio amžiaus. Tačiau žmonių gyvenimo lygis, palyginus su Čikagoje, daug žemesnis, bet pakenčiamas.

Tokios išvykos, — Edvardas pasakojo, — turint išteklių ir laiko, ne tik praplečia žmogui žinojimo akiratį, bet čia ir į sveikatą. X. Vilnis, 1987 m. vasario 19 d.

Ilgiausių metų mielai Elenutei Eidukaitytei

Miela pedagogė ir visuomenininkė Elenutė Eidukaitytė, gyvenanti Vilniuje, kovo 1 dieną atžymės solidaus-garbingo gyvenimo 80-ąsias metines, kurios pasipuošusios kilniais kūrybiniais darbais bei švietimu Tarybų Lietuvos jaunimo ir liaudies aplamai. Elenutė, baigusi Marijampolės mokytojų seminariją 1930 metais, pradėjo eiti mokytojos pareigas ir jas tęsė iki išėjo pensijon.

Elenutės tėveliai, sesutės ir broliai, kaip ir ji, suprato darbo žmonių sunkią dalį ir stoji į kovą. Brolis Viktoras žuvo kovoje prieš kruviną Vokietijos fašizmą, sesutė Onytė partizanaudama buvo skaudžiai sužeista. Tos skaudžios nelaimės juos dar labiau užgrūdino ir šiandien mes matome jas neatlaidžiai dirbant, kad Tarybų Lietuva bei visa šalis klestėtų ir neštų šviesą ir tiesą visai žmonijai, plečiant socialistinę santvarką mūsų planetoje.

Daug geros sveikatos, sėkmės gyvenime mielai celebrantei. Tegu jina dar ilgai tęsia tą garbingą ir teisingą darbą žmonių labui.

Julija Marazienė
Chicago, Ill.

APTARTI "VILNIŲ" LIECIANTYS REIKALAI

Sausio 31 dieną įvyko "Vilnies" bendrovės direktorių tarybos ir administracijos posėdis. Kadangi direktijos pirmininkė dar nesveikuoja po akies operacijos, tai posėdį atidarė ir tvarką vedė sekretorė J. Marazienė.

Išduoti platūs raportai iš veiklos, kurie rodo, kad direktėja rūpinasi laikraščio reikalais. Kiek plačiau sustota prie vajeaus eigos. Pasirodo, kad vis daugiau stoji į darbą. Šį kartą labai puikiai pasirodė detroitietė visuomenės veikėja advokatė St. Masytė. Ji atsiuntė nemažai pinigų už atnaujintą prenumeratą ir gražios paramos, taipgi žinučių laikraščiu iš tenykšios veiklos.

Jau buvo minėta, kad vajų užbaigti numatyta vasario 28 d. Nurtarta vajininkų pagerbimui banketą surengti balandžio 12 dieną.

Sekretorė pažadėjo parašyti laisvą Clevelando vajininkei ir pasiteirauti apie tenykščią veiklą.

Tartasi ir apie būsiantį dalininkų suvažiavimą, bet palikta kitam posėdžiui paskirti dieną ir laiką.

Sekantis posėdis įvyks vasario 28 d. I val. popiet. Sekr. J. M-nė

Aplankykite Lietuvą

Šiemet "Vilnies" administracija ir vėl organizuoja laikraščio skaitytojų tris turistines grupes vykti pasisvečiuoti Lietuvoje. Kaip paprastai esti, "Vilnies" turistinės grupės Lietuvoje pabuvoja dešimt dienų. Šiemet irgi tiek pabuvos ir, be to, dar grupės globos "Tėviškės" draugija, dažnai turistams leidžianti nuvykti ir į savo tėviškes.

PIRMA GRUPĖ iš Čikagos išskris gegužės 11 dieną, New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia gegužės 12-tos dienos naktį pernaktuos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktuos ir gegužės 14 d. rytą išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir gegužės 24 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras gegužės 25 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu turistų užlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,765.00, iš New Yorko \$1,715.00.

ANTRA GRUPĖ iš Čikagos išskris liepos 13 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia liepos 14-tos dienos naktį pernaktuos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktuos ir liepos 16 d. rytą išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir liepos 26 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras liepos 27 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu turistų užlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,860.00, iš New Yorko \$1,810.00.

TREČIA GRUPĖ iš Čikagos išskris rugpjūčio 17 d., New Yorke staptels porai valandų ir išskris į Belgradą. Čia rugpjūčio 18-tos dienos naktį pernaktuos ir kitos dienos rytą išskris į Maskvą. Čia vėl pernaktuos ir rugpjūčio 20 d. išskris į Vilnių. Lietuvoje pabuvos 10 dienų ir rugpjūčio 30 d. išskris į namučius vėl per Maskvą, Belgradą, New Yorką. Čikagoje atsiras rugpjūčio 31 d. (pirmadienį) po pietų.

Ši kelionė su visu išlaikymu ir išlaidomis, susijusiomis su grupės išvykomis iš Vilniaus bei turais, kaštuos į abi puses iš Čikagos \$1,765.00, iš New Yorko \$1,715.00.

Visoms trimis grupėms bus iš Vilniaus išvykos į Kauną, Panevėžį, Palangą ir pagal pasirinkimą į Druskininkus, Rumšiškės ir Trakus.

Norintys kuria nors grupe vykti, skubėkite užsiregistruoti, nes grupėse vietų skaičius ribotas. Pirmoji grupė netgi jau sukomplektuota. Jeigu tik kas nors atsisakytų, tik tada šioje grupėje vieta atsirastų.

Taipgi tenka pažymėti, kad pageidaujantys viešbučiuose gyventi po vieną, prie minėtų kelionės kainų turi pridėti po \$200.

Dėl daugiau informacijų ir registracijos reikalu kreipkitės:

"Vilnies" Administracija
3116 S. Halsted St.
Chicago, Ill. 60608
Telefonas: 1 (312) 842-7325

P.S. Prašome, šią žinią praneškite savo giminiams, draugams bei pažįstamiems.

"VILNIES" ADMINISTRACIJA

ŠAUNUS RUSŲ BANKETAS IR KONCERTAS

Vasario 7 d. teko dalyvauti rusų surengtame bankete ir koncerte Humboldt Civic Centre. Koncertą pildė kę tik atvykę iš Sovietų Sąjungos operos dainininkas ir garsi muzikė.

Daug kartų yra tekę dalyvauti rusų surengtuose rengimuose, bet šį kartą jis buvo vienas iš skaitlingiausių. Rodos, nuvykome laiku, bet bilietų pardavėja ėmė atsiprašinėti, kad salėje jau nėra kur atsistėti. Mūsų laimei, mus pasitiko viena iš dalyvių — lietuvaite ir pasakė, kad mums vietos užsakytos. Tad turėjome laimės dalyvauti.

Seimininkės susirūpino, kad neužteks maisto. Bet jį padalino į mažesnius kiekius ir pavaišino visus. Kadangi programa buvo labai šauni, tai dalyviai nesiskundė maisto stoka. Dar rengimo pirmininkei June Me'ka atsikreipus paramos rusų laikraščiu, dalyviai kokių dešimties minučių bėgyje sudėjo arti tūkstančio paramos.

Koncertas pradėtas paskirtu laiku, 2:30 val. popiet. Dainavo operos solistas Fedar M. Anikev iš Moldavijos. Jam akompanavo muzikė Margarita A. Stebakova. Solistas sudainavo apie dešimt liaudies dainų, taip pat ištraukas iš operų, porą italų kalba. Dalyviai nesigailėjo aplodismentų, vis plojo ir prašė daugiau ir daugiau dainuoti. Nežiūrint, kad dainos tęsėsi beveik iki 5 val., o plojimas nesiliovė.

Kurie dalyvavo šiame koncerte ilgai jo nepamirš. Kas itin svarbu, tai kad solistas ne tik šauniai dainavo, bet jo iškilminga ir artistiška laikysena scenoje žavėte žavėjo.

Norėčiau daugiau tokių šaunių koncertų pasiklausyti. Dalyvė

• Bitės saldus medus, bet sunkus darbas.

• Garbės negalima atimti, ją galima prarasti. (A. Čechovas)

• Kur daug šviesos, ten visuomet yra stiprūs šešėliai.

KAIP EINA "VILNIES" VAJUS

Kaip matome šioje suvestinėje, vajaus darbas nestovi vietoje. Ypač smarkiai padirbėjo saintpetersburgietė Brennan ir detroitietė Masytė. Jos abi laimėjo po 500 punktų. Brennan gavo ir vieną naują skaitytoją čia Amerikoje. Per raštinę atsinaujino prenumeratas 5 čia Amerikoje ir 5 Lietuvoje.

Vajininkės išsiriavo taip:

Julia Marazas — ALMKD, punktų surinko	2380
Mary Brennan — St. Petersburg, Fla.	1820
St. Masytė — Detroit, Mich.	1040
Violet Trask-Taraškienė — San Francisco, Calif.	480
Alvina Strich — Kenosha, Wis.	200
Office	2560

Prieš 12 metų mirė Juozas Nedvaras

Kariavęs prieš Ispanijos fašizmą ir gražiai veikęs pažangiam judėjime, 1975 m. vasario 27 dieną nuo širdies smūgio mirė Juozas Nedvaras, sulaukęs 66 metų amžiaus.

Velionis Juozas nuo pat jaunų dienų buvo pažangios minties. 1925 metais lankydamas Panevėžio gimnaziją jau veikė tarpe to laiko moksleivių. Jis augo savo tetos Uršulės Nedvaraitės įtakoje, kuri jau tada veikė prieš tuolaikinį režimą. Kurį laiką slapstėsi miškuose už priešvalstybinę veiklą. Vėliau jo teta išvyko į Meksiką su vyru A. Grigu, o iš ten atvyko į Čikagą ir čia dirbo pažangiam judėjime iki mirties.

Velionis Juozas kartu su kitais amerikiečiais vyko į Ispaniją ir įstojo į veikusią Lincoln brigadą. Buvo sužeistas. Dar prieš išvykstant dirbo "Vilnyje" raidžių rinkėju, bet grįžęs negalėjo dirbti, nes turėjo pažeistą ranką. Daug dirbo Roselando Aido chore, dažnai rašė iš choro veiklos į laikraštį "Vilnis". Pasirašydavo slapyvardžiais. Trumpai suglaudus, jo gyvenimo kelias nebuvo rožėmis nuklotas, bet jis dėl to nesisielojo.

Jausdamas sveikatos pakrikimą, jis savo santaupas sutvarkė ir nu-

Juozas Nedvaras

rodė savo valios vykdytojui, kad apdovanotų laikraščius "Vilnis", "Laisvė", "D.W." ir K. partiją.

Galima, kad palyginamai dar nesename amžiuje atsiskyrė iš mūsų. Jo gyvenimas buvo išpuoštas gražiais ir visuomeni svarbiais darbais. Tebūna jo veikla mūsų neužmiršta, o jo kilnus atminimas teprimena tuos darbus, kuriuos jis atliko visuomenės naudai.

Idėjos Draugė

APLANKĖME J. ŽURIENĖ

Jau geras pusmetis, kai drg. Josephine Žurienė persikėlė iš Hot Springs, Ark., į Čikagą ir apsigyveno Parkside Gardens Convalescent Nursing Home, 5701 W. 79th St., Room 123 B. Vasario 7 dieną Jonas Pateckas, Antanas Litvinas ir aš ją ten aplankėme. Nuvykę radome ją puikiai nusiteikusių ir gerame ūpe. Fiziniai išrodo gerai, tik kalbant su ja galima jausti, kad daug ką yra pamiršusi.

Slaugės sakė, kad jos giminaičiai dažnai ją aplanko. **Vilnietė**

KULTŪRIETES PRAŠAU NEPAMIRŠTI

Mielos Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narės, kaip jau žinote, mūsų draugijos sekančias susirinkimas įvyks **kovo 17 d.** Noriu čia priminti, kad draugija yra mane išrinkusi dirbti "Vilnies" vajuje. Aš pasiūlymą priėmiau su sąlyga, kad narės, kiek galėdamos, padės man came darbe ir atnaujindamos prenumeratas primins administracijai, kad punktus įrašytų draugijos vajininkės sąskaitoje. Bet kaip dabar yra, ne visos narės savo pažadą pildė. Vienos pasimokėdamos nepasako administracijai, kad punktus pridėtų draugijos vajininkės sąskaitoje, kitos kol kas dar vis ko tai laukia ir prenumeratų neatnaujina.

Prašau tas narses, kurios dar ne-

atnaujino prenumeratos, nieko nelaukus pasimokėti, nes vėjus baigsis vasario 28 dieną.

Prie progos primenu, kad sekančiame draugijos narių susirinkime atžymėsime Tarptautinę Moters dieną. **ALMKD vajininkė**

MIRĖ IR PALAIDOTA MARYTĖ SMALSTIENĖ

Kurį laiką pasirgusi ir išbuvusi Baywood Nursing Home, vasario 3 dieną mirė Marytė Smalstienė - Bulotaitė, sulaukusi 93 metų amžiaus. Velionė gimė ir augo Lietuvoje. Į JAV atvyko 1910 metais ir apsigyveno Hartshorne, Oklahoma. Vėliau persikėlė į East St. Louis, Ill. Čia susipažino su James Plenaičiu ir sukūrė šeimos židinį. Išauklėjo du sūnus ir dukrą. 1940 metais mirė jos vyras. Ji persikėlė gyventi į Čikagą ir čia stoji į pažangias organizacijas ir jose veikė. Ėjo kasininkės pareigas LDS Antrojeje apskrityje. Gražiai dirbo "Vilnies" vajuose. Iki mirties buvo Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narė, pastoviai skaitė laikraštį "Vilnis". Trumpai suglaudus, atliko užduotį, kokią turi atlikti kiekvienas sąmoningas lietuvis.

Vasario 6 dieną buvo pašarvota Blake-Lamb Bcvar Fun. Home, o vasario 7 d. 10 val. įvyko laidojimas. Karstas skendo gyvų gėlių vainikų ir puokščių gausoje. Kal-

Mirę lietuviai

— Sausio 25 d. mirė Joras Sakalauskas, 82 m. a. Gimė Lietuvoje, Vilkaviškio rajone, Alvisto apylinkėje, Žvangučių kaime. JAV išgyveno 37 metus. Liūdi žmona, septynios dukros ir jų šeimos bei kiti giminės. Palaidotas sausio 27 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Sausio 28 d. mirė Marija Jurkevičienė, 83 m. a. Gimė Lietuvoje, Šakių rajone. JAV-se išgyveno 36 metus. Liūdi keturios dukros ir jų šeimos, trys sūnūs ir jų šeimos. Palaidotas sausio 31 dieną Lietuvių Tautinėse kapinėse.

— Sausio 28 d. mirė Mary Mikulis, sulaukusi senatvės. Gimė Lietuvoje, Pilviškių apylinkėje.

bėjo laidotuvių direktorius, tik "pamiršo" pažymėti, kad ji savo laiku gražiai veikė pažangiam judėjime.

Laidotuvėse dalyvavo sūnus Stanley ir marti Mae bei jų vaikai su šeimomis, duktė Birutė (Beatrice) ir jos vyras Henry Copman, podukra Anna ir jos vyras dr. Heldt bei jų vaikai. Prisimintas velionis sūnus Vytautas ir jo mirusi žmona Stella.

Laidotuvių dalyviai buvo pakviesti sugrįžtuvėms į Sharkey restoraną ir pavaišinti. Tuo būdu atsidėkota už suteiktas paslaugas laidojant jų mylimą motiną.

Taip buvo baigta mielos Marytės paskutinė kelionė ir palikta ilstėtis šalia mylimo vyro Petro Smalsčio Lietuvių Tautinėse kapinėse.

Laidotuvių Dalyvė

Liūdi duktė ir jos šeima. Laidotuvės buvo privačios.

— Gruodžio 24 d. Port Orange, Floridoje, mirė Jonas Šileikis, 75 m. a. Kilęs nuo Zarasų. Jis buvo brolis mirusio čikagiečio Kazimiero Šileikio, kuris savo laiku daug dirbo Mildos išlaikymui ir šiaip pažangiose organizacijose. Brolių politinės pažiūros buvo skirtingos.

— Sausio 29 d. mirė Klemensas Čizauskas, sulaukęs gražaus amžiaus. Gimė Lietuvoje, kurią apėjo 1927 m. Pirniau gyveno Kanadoje, vėliau apsigyveno Čikagoje. Liūdi žmona ir daug giminų. Palaidotas vasario 2 d. Lietuvių Tautinėse kapinėse.

— Sausio 30 d. tragiškai žuvo Kunigunda Končius, 80 m. a. Gimė Lietuvoje. JAV-se išgyveno 38 metus. Giminių neturėjo. Palaidota vasario 4 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 2 d. mirė Antoinette Kazy-Dabulevičiūtė, 96 m. a. Gimė Lietuvoje. JAV-se išgyveno 81 metus. Liūdi duktė ir jos šeima, brolis ir kiti giminės. Palaidota vasario 5 d. Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 4 d. mirė Elzbieta Zailis-Repšytė, 93 m. a. Gimė Lietuvoje. JAV-se išgyveno 62 metus. Liūdi duktė ir jos šeima bei kiti giminės. Palaidota vasario 7 dieną Kazimierinėse kapinėse.

— Vasario 4 d. mirė Beatrice Keblis - Green. Pastaruoju laiku gyveno Tucson, Ariz. Liūdi vyras, sūnus James Guntis bei jo šeima ir daug kitų giminų. Vasario 7 d. atvežta į Lietuvių Tautines kapines ir palaidota.

MIRUS MARYTEI SMALSTIENEI

Reiškiam gilią užuojautą velionės dukrai Birutei ir jos vyrui Henry Copman ir jų šeimai, sūnui Stanley Planis (Plenaitis) ir jo žmonai Mae bei jų šeimai, kitiems giminėms ir kilnios idėjos draugams, draugėms.

Mes kartu liūdime, netekus ilgametės narės.

AMERIKOS LIETUVIŲ MOTERŲ KULTŪROS DRAUGIJOS VALDYBA IR NARĖS

DETROIT, MICHIGAN

MIRUS SERVIT J. GUGAS

1987 m. sausio 10 d.

Reiškiam nuoširdžią užuojautą velionio žmonai Ruth, dukrai Patricia Bloodworth, žentui George, anūkėms Lisa ir Kym, giminėms čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje bei draugams ir kitiems artimiesiems.

Amerikos pažangių lietuvių visuomenė, ypač Lietuvių Darbininkų Susivienijimas (LDS), neteko žymaus darbuotojo, liūdime drauge su visais.

ISABELLE MATTUS
EVA SANKUS

DETROIT, MICHIGAN

MIRUS SERVIT J. GUGAS

1987 m. sausio 10 d.

Reiškiam nuoširdžią užuojautą velionio žmonai Ruth, dukrai Patricia Bloodworth, žentui George, anūkėms Lisa ir Kym, giminėms čia Amerikoje ir Tarybų Lietuvoje bei draugams ir kitiems artimiesiems.

Amerikos pažangių lietuvių visuomenė, ypač Lietuvių Darbininkų Susivienijimas (LDS), neteko žymaus darbuotojo, liūdime drauge su visais.

TEX ZEBRAITIS ir AL KALENDA

Vilnis, 1987 m. vasario 19 d.